

250 éves a világ első felsőfokú műszaki tanintézménye

Jubileumi ünnepség a Miskolci Egyetemen

A bányászati–kohászati szakemberképzés akadémiai szintre emelésének 250. évfordulójáról 2012. december 13-án ünnepség keretében emlékezett meg az utódintézmény, a Miskolci Műszaki Egyetem. A Díszaulában a mintegy négyszáz fő ünnepelő, köztük az OMBKE nagyszámú egyenruhás tagjai, állva tisztelegtek az egyetem karainak bevonuló zászlói előtt, mely zászlókat a Selmechányán megalakult OMBKE adományozta korábban az egyetem karainak.

Az egyetem Díszaulájában tartott ünnepi ülés elnökségében helyet foglalt *dr. Patkó Gyula*, a Miskolci Egyetem rektora, *dr. Tihanyi László*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának dékánja, *dr. Gácsai Zoltán*, a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának dékánja, *dr. Faragó Sándor*, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora, *dr. Lakatos Ferenc*, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának dékánja, *Mengyi Roland* miniszteri biztos, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnöke, *Abdai Géza*, Sopron város alpolgármestere. Az ünnepség díszvendége volt *dr. Habsburg György*, Magyarország Rendkívüli és Meghatalmazott Nagykövete (1. kép).

1. kép

Nemzeti himnuszunk eléneklése után *dr. Patkó Gyula* rektor, a Miskolci Egyetem Szenátusa, az egyetem professzorai, tanárai és növendékei nevében köszöntötte a megjelenteket, kiemelt tisztelettel az elnökség tagjait, majd a következő szavakkal nyitotta meg az ünnepséget:

„Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

A mi földi életünk olyan, hogy a dolgozós hétköznapiakat ünnepek szakítják meg, és ez jól van így. Ma Jubi-

leumi Ünnepséget tartunk. 250 évvel ezelőtt, 1762. október 22-én írta alá Mária Terézia királynő azt a dekretumot, amely a Selmechányai Bányatisztképző Iskolát akadémiai rangra emelte.

Az Akadémia története azonban sokkal korábban kezdődött. A történelemből jól tudjuk, hogy a XVIII. sz. elején hatalmas anyagi és energiaválság söpört végig Európán. Az addigi módszerekkel, technológiákkal kitermelhető ásványi kincsek és az elérhető energiaforrások kimerülőben voltak. Mi 277 év távlatából hálával gondolunk III. Károly magyar királyra, aki VI. Károly néven német–római császár is volt, és az Ő tanácsadóinak döntésére, akik válaszul erre a súlyos anyagi és energiaválságra beruháztak a felsőoktatásba, és létrehozták Selmechányán a Bányatisztképző Iskolát, a Bergschulét, a világ első műszaki felsőoktatási intézményét. Tudjuk, hogy abban az időben a Magyar Királyság területén a középiskolai és az egyetemi oktatás nyelve latin volt, mivel ezek az intézmények többségükben egyházi fenntartásúak voltak.

A selmeci Bányatisztképző Iskola a királyság és a birodalom első állami felsőoktatási intézménye volt, és az oktatás a birodalom kancelláriájának nyelvén, németül zajlott. A Bergschule első professzora Mikovinyi Sámuel, a kor reneszánsz polihisztorja volt.

Az oktatás nyelvéről elmondottak alapján láthatjuk, hogy az itt tanuló diákok és tanárok – az anyanyelvükön kívül – jól beszélték az akkori európai közvetítő nyelveket, a latint és a németet. Az iskola célja műszaki, igazgatási és jogi vezetők szakemberképzése volt elsősorban a kincstári bányászati, kohászati szervezet számára, másodsorban a magánbányászat számára.

Az alapítók helyesen mérték fel, hogy az ipari forradalom kiteljesedésével nagy szükség van gépészetben, pénzverészetben, építészetben, erdészetben, geológiában és kémiában járatos szakemberekre. Az oktatás első évében a természettudományos alapok, matematikai, gépészeti, mechanikai, rajzolás, építészeti tanulmányok oktatása folyt, később a diákok öt szakon tanulhattak tovább: 1. bányaművelő és bányajogász, 2. bányamérő, 3. ércelőkészítő, 4. kémlész és kohász, 5. pénzverészet szakokon.

A Bányatisztképző Iskolának nemzetközi professzorok kara és nemzetközi diáksága volt, mivel az egész birodalom számára képeztek szakembereket. A ránk maradt adatokból jól tudjuk, hogy Selmechányán a világ leg-

jobban megbecsült professzorai tanítottak és kutattak. A professzorok alkotó munkásságukkal és kutatási eredményeikkel jelentősen hozzájárultak az ipari forradalom kiteljesedéséhez és a birodalom, továbbá a magyar királyság műszaki kultúrájának felemeléséhez.

Jól tudjuk, hogy Mária Terézia királynő 1762-ben a birodalom és a magyar királyság felsőoktatását is átszervezte, az addigi Bergschulét akadémiai rangra emelte, és az új intézmény neve Bányászati Akadémia, Bergakademie lett. Az első tanszékre Nicolas Jacquin-t nevezte ki, akinek szobra itt jobb oldalon látható. Jacquin professzorról tudjuk, hogy az Ő méréseire hivatkozva mondta ki Antoine Lavoasier a flogiszon elmélet cáfolatát és az anyag- és energiamegmaradás elvét. A neves professzorok közül említsük meg Born Ignácot, aki 1786-ban a Selmec melletti Szklenőfürdőn létrehozta a világ első Műszaki Tudományos Egyesületét, a Societät Bergbaukundét. Ennek az egyesületnek számos külföldi tagja is volt, többek között az említett Lavoasier, Johann Wolfgang Goethe és James Watt.

Born Ignác professzorról tudjuk, hogy róla mintázta Mozart a Varázsfuvola Sarastro figuráját. De említhetnénk Christian Doppler, Doppler Keresztély professzort, sok más híres tudományos eredmény mellett a Doppler-elv felfedezőjét, akinek a szobra tőlem balról a harmadik. Nehéz lenne valamennyi professzor személyét és kiemelkedő tudományos munkásságát egy rövid bevezető szövegben felsorolni, az Ő szobraikat itt az aula két oldalán láthatjuk.

A Bányászati Akadémia folyamatosan fejlődött. Elismertségére jellemző, hogy európai hírvű volt a szilárd természettudományos alapok átadása mellett a hallgatók öntevékeny laboratóriumi munkája. 1794-ben, a Párizsi Műszaki Egyetem alapításakor az École Polytechnique professzorai Selmecbányára mentek, hogy tanulmányozzák és átvegyék a selmeci oktatási módszereket, amely később egész Európában elterjedt.

Az Akadémián kezdetektől fogva jelentős erdészeti oktatás is folyt. 1808-ban létrehozták az Erdészeti Tanintézetet, melynek első professzora Henrik Dávid Wilckens lett. 1846-tól az intézmény új neve k. k. Berg- und Forstakademie, Bányászati és Erdészeti Akadémia, ahol már a mérnöki tanulmányok négy éven át tartottak.

Az 1848-as magyar forradalom kezdetén a különböző nemzetiségű diákok egyetértésben álltak a forradalom ügye mellé, a magyar trikolor mellé kitűzték a szláv nemzetiségű diákok zászlóit is. Később azonban sajnos a nemzetiségi villongások oda vezettek, hogy a német diákok néhány professzor kíséretében Leobenbe, a szláv nemzetiségűek pedig Příbramba, később Ostravára mentek. A magyar diákok részt vettek a szabadságharc hadműveleteiben, többségükben műszaki tisz-

tekként szolgáltak. Az Ő tevékenységüknek állít emléket Bona Gábornak, egyetemünk professzorának a mai napon megjelent könyve, a '48-as forradalom és szabadságharc selmeci diák katoná forradalmáiról.

Az 1867-es osztrák–magyar kiegyezéssel a magyarországi bánya- és kohóipar, s vele együtt a bányász, kohász és erdész felsőoktatás is magyar állami irányítás alá került, és fokozatosan bevezették a magyar oktatási nyelvet. 1904-től az intézmény új neve Bányászati és Erdészeti Főiskola lett. A századfordulón adták át az Akadémia új főépületeit: 1892-ben az Erdészeti, 1900-ban a Bányászati Palotát, 1912-ben a Kémiai Intézetet, 1913-ban az ugyancsak korszerű felszereltségű Vaskohászati Anyagvizsgáló Laboratóriumot.

Az I. világháború végén az Akadémia diáksága azon kevesek közé tartozott, akik fegyveresen szálltak szembe a francia vezényletű cseh hódító katonasággal, és mindaddig a helyükön maradtak, amíg a Magyar Hadügyminisztériumtól parancsot nem kaptak, mely szerint Hadbírótság elé állítják azt, aki a hódítóknak ellenáll.

1919 tavaszán a Főiskola Selmecről teljes tanári karával és hallgatóságával, oktatási felszereléssel, berendezéssel és könyvtárával Sopronba települt át. 1921-ben részt vett az osztrák hódítók elleni Sopron környéki harcokban. Az Ágfalvi csatában az ifjúságnak hősi halottjai is voltak. A diákság részt vett a terület hovatartozását előkészítő népszavazás megszervezésében. Nekik is köszönhető, hogy Sopron a hűség városa lett. A Főiskola 1934-től 1949-ig a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karaként működött.

1949. augusztus 19-én jelent meg az 1949. évi 23. tv., amely rendelkezett az ország második műszaki egyetemének felállításáról. Ezzel létrejött Miskolcon a Nehézipari Műszaki Egyetem Bánya-, Kohó- és Gépészmérnöki Karral. A kohász tanszékek 1953-ban, a bányász tanszékek 1950-ben települtek át Sopronból Miskolcra. Innentől kezdve az ősi alma mater bányász-, kohász- és erdész képzése különvált. A soproni és a miskolci karok azonban azóta is őrzik az egymáshoz tartozás és a selmeci örökség eszmeiségét.

1956-ban az egyetem hallgatósága Sopronban is és Miskolcon is jelentős szerepet vállalt a forradalom és szabadságharc eseményeiben.

Az elmúlt évtizedekben a soproni és miskolci egyetemi székhelyek hatalmas fejlődésen mentek át. 1990-től a Nehézipari Műszaki Egyetem neve Miskolci Egyetemre változott, a soproni karok is folyamatosan fejlődtek, és mára mindkét intézmény igazi Universitássá vált. Nagy öröm számunkra, hogy ezen a neves jubileumon mi, a selmeci Akadémia utódai, a soproniak és miskolciak együtt ünnepelünk.

Mit üzen számunkra 250 év távlatából a megőrzött selmeci örökség? Ha Mária Terézia és az Ő tanácsadói, az ősi selmeci Akadémia professzorai itt lennének velünk, bizonyára elmondanák, hogy nemzetünk felemelkedéséhez kiemelkedően felkészült szakemberekre van szükség. Elmondanák, hogy vigyázzunk arra a kincsre, amelyet Ők a selmeci örökségként ránk hagytak. Elmondanák, hogy őrizzük a selmeci hagyományokat, szeressük és féltsük úgy a tehetséges hallgatókat, ahogyan azt Ők tették, hiszen az egyetemeken őrzött tudás, a tanuló ifjúságban rejlő és kibontakozó tehetség a nemzeti kincsünk része. Elmondanák, hogy segítsük az ipar, a gazdaság, a társadalom felemelkedését, ahogyan sokszor nehéz időkben megélve Ők is tették.

Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

Az elmondottakból látható, hogy őseink gazdag örökséget hagytak ránk. Örömmel tölt el, hogy mind Sopronban, mind Miskolcon őrizzük, és diákjainknak folyamatosan átadjuk a selmeci hagyományokat. Nekünk 250 év eltelté után az a legfontosabb kötelességünk, hogy jól sáfárkodjunk azzal az örökséggel, amelyet elődeink ránk hagytak.

Ezekkel a gondolatokkal a mai Jubileumi Ünnepeinket megnyitom. Kívánok az elkövetkezendő évtizedekre és évszázadokra a selmeci örökség folytatóinak és ápolóinak jó erőt, egészséget, és az Akadémia ősi köszöntésével Jó Szerencsét!”

Patkó Gyula ünnepi beszédét követően Mengyi Roland miniszteri biztos, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnökének köszöntője hangzott el. Az üdvözlések után Rosta István egyetemi tanár, a kaposvári egyetem professzora „A Selmeci Akadémia kisugárzó hatása” címmel, Poór János professzor (Habsburg-kori Kutatások Közalapítvány) „Mária Terézia történelmi jelentősége” címmel tartott előadást.

Az ünnepség alkalmával a főépület előcsarnokában emléktáblát avattak (2. kép) az évforduló, a jeles történelmi esemény és az azt elrendelő, jóváhagyó

2. kép

Mária Terézia császárnő és magyar királynő tiszteletére. (Az emléktábla domborműve Matthäus Donner 18. sz.-i osztrák éremművész selmecbányai akadémiai jutalomérmének felhasználásával készült, Varga Éva miskolci szobrászművész alkotása.) Az emléktáblát dr. Habsburg György avatóbeszédét követően dr. Habsburg György és

dr. Patkó Gyula leplezte le. A selmecbányai Akadémia jogutód történelmi karainak nevében dr. Patkó Gyula, dr. Faragó Sándor, dr. Tihanyi László, dr. Gácsi Zoltán és dr. Lakatos Ferenc helyezték el koszorút.

Ezt követően az egyetem főbejárata előtt az egyetem rektora és dékánjai jelenlétében a Hallgatói Önkormányzat képviselői, Veres Gábor és Csoma Tibor Áron helyezték el az időkapuszulát – üzenetként a jövő generációjának (3. kép).

3. kép

A teljes elnökség jelenlétében avatták fel a főépület első emeletén a hagyományokat szimbolizáló „Selmec” és „Sopron” termeket, amelyekben az adott oktatási időszak tárgyi emlékei, dokumentummásolatai kerültek kiállításra. A Selmec Termet dr. Patkó Gyula és dr. Faragó Sándor rektorok avatták fel. Az akadályoztatása miatt távol maradó Nadežda Babiaková, Selmecbánya polgármester asszonyának avató beszédét Kőmíves Tibor levéltáros olvasta fel. A Sopron Termet Abdai Géza, Sopron város alpolgármestere avatta fel (4. kép).

Az ünnep alkalmából a 120 éve a selmecbányai Akadémián megalapított OMBKE elnöke, dr. Nagy Lajos zászlót adott át a Miskolci Egyetem rektorának (5. kép). Az egyesület által adományozott nemzeti

4. kép

színű egyetemi és egyesületi zászlók az új rektori irodában kerültek elhelyezésre.

5. kép

Dr. Patkó Gyula rektor Mária Teréziát ábrázoló bronz domborműveket adott át Habsburg Györgynek és dr. Faragó Sándornak. A domborművek és az emléktábla plakettje a 2012. év üzletemberének választott dr. Sándor József kohómérnöknek, a FÉMALK Zrt. tulajdonos vezérigazgatójának, az OMBKE tiszteleti tagjának adományára.

Dr. Patkó Gyula rektor zárszava és a Szózat hangjai után az ünnepség a bányász-, erdész- és kohászhimnuszok eléneklésével zárult, majd Beethoven IX. szimfóniájának hangjai kíséretében kivonultak az egyetemi zászlók. A vendégek tiszteletére tartott fogadáson dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora mondott pohárköszöntőt.

6. a) kép

6. b) kép

Az egyetem Műszaki Földtudományi Kara az ünnepi eseményre meghívott vendégeinek díszes emléklappal és emlékéremmel kedveskedett. (Az érme előlapján a selmeci Bányászati Akadémia M. Donner F. által készített tanulmányi érmének másolata, hátoldalán két koronás dísz között „Az 1735-ben indult / bányász-kohász felsőoktatás / akadémiai rangra emelésének / 250 éves évfordulója / alkalmából / 2012” felirat szerepel (6. a–b kép).

A sok helyszínen zajló, megható és felemelő ünnepség rendkívül fegyelmezetten és olajozottan zajlott – a szervezők munkájának és a közreműködő egyenruhás bányász-kohász hallgatóknak köszönhetően. Az ünnepség fényét emelte a miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Intézet énekkarának és hangszereseinek művészi élményt nyújtó közreműködése.

(G.P.A.)

BÁNYÁSZATI–KOHÁSZATI ÉS FÖLDTANI KONFERENCIA ERDÉLYBEN BESZTERCE, 2013. április 4–7.

Az OMBKE közreműködésével az EMT által szervezett erdélyi konferencia részletei és a jelentkezési lap megtekinthető a www.emt.ro, illetve a www.ombkenet.hu honlapokon.

A konferenciához kapcsolódóan az OMBKE Budapestről autóbust indít, melynek programja:

- április 4. (csütörtök):** 7.00 órakor indulás Budapestről (autóbusszal). Útvonal: Bp.–Debrecen–Beszterce a szükséges megállásokkal. Útközben ebéd. Szállás Besztercén.
- április 5. (péntek):** Szakmai kirándulás: Beszterce, Sófalva, Ároklaj, Somkerék, Bethlen, Désakna, Szamosújvár. Útközben ebéd.
- április 6. (szombat):** Dél előtt: a konferencia megnyitója, plenáris előadások. Délután: szekció előadások, a kísérőknek városnézés. Este: állófogadás.
- április 7. (vasárnap):** 8.00 órakor hazaindulás. Útközben ebéd. Budapestre érkezés kb. 21.00 órakor.

Az autóbusszal utazók részére az utazás és a szakmai kirándulás költsége: **34 000 Ft.** (2013. február 25-ig történő befizetés esetén **30 000 Ft.**) A konferencia az ÁFA területi hatályán kívül esik, ezért a költségek ÁFA-mentesek. Ezen felül természetesen a konferencián résztvevőknek az internetről letölthető jelentkezési lapon feltüntetett konferencia részvételi díjak, szállásdíjak és a résztvevők által megjelölt étkezések költségeivel növelt összeget kell az OMBKE-nek készpénzben vagy átutalással megfizetniük.

Az úttal kapcsolatban az OMBKE titkárságán (Csányi Judit, telefon: 201-7337) vagy az ombke@ombkenet.hu e-mail címen lehet érdeklődni.

Jó szerencsét!